



## Reactie van Jeugdplatform Amsterdam op 'Verordening op de Zorg voor de Jeugd Amsterdam 2021'<sup>1</sup>

### Proces om te komen tot deze reactie

Vanaf 2021 wordt de jeugdhulp in Amsterdam anders georganiseerd en bekostigd. De veranderingen in de Verordening komen hieruit voort.

De aanbesteding van hoogspecialistische jeugdhulp (segment C), de veranderingen in het jeugdhulpstelsel 2021 en de wijzigingen in de Verordening op de Zorg voor de Jeugd Amsterdam 2021 staan in verband met elkaar. Om dit overzichtelijk te maken voor ouders en jongeren en om mee te kunnen denken zijn er bij Jeugdplatform Amsterdam (JPA) twee werkgroepen georganiseerd. Eén werkgroep gericht op de Verordening en één werkgroep gericht op de inkoop. De werkgroepen kwamen meerdere keren met en zonder medewerkers van de gemeente bijeen. In totaal hebben 4 ouders en 6 jongeren deelgenomen aan deze werkgroepen. Een door de gemeente opgestelde 'was-wordt tabel' werd gebruikt om veranderingen in de Verordening toe te lichten. Dit werkte goed en maakte het bespreken van de Verordening duidelijker en makkelijker.

Het JPA heeft verschillende activiteiten ondernomen om tot deze reactie te komen, namelijk:

- ❖ De werkgroep Verordening heeft meerdere keren naar het concept van de veranderende paragrafen in de Verordening gekeken in aanwezigheid van Lennart Amersfoort (Penvoerder Verordening jeugdhulp gemeente Amsterdam). De eerste op- en aanmerkingen zijn met hem besproken.
- ❖ In de werkgroep Inkoop is het proces en de beoogde veranderingen door Heike van der Krieke (Programmamanager Jeugd gemeente Amsterdam) en Marcel Linthorst toegelicht en besproken. Ook is er besproken hoe JPA verder betrokken wordt in de gunningsperiode.
- ❖ JPA heeft haar signalenmonitor geraadpleegd om algemene inzichten over behoeften van jongeren en ouders te verzamelen.
- ❖ Verschillende mensen hebben op persoonlijke titel ervaringen met jeugdhulp gedeeld met JPA.
- ❖ Een conceptversie van deze reactie is voorgelegd aan de leden van de Adviesgroep van JPA, en suggesties, op- en aanmerkingen zijn vervolgens verwerkt.

### Algemene observaties

#### Begrijpelijk maken voor jongeren en ouders

De tekst van de Verordening is taai en ambtelijk. Het is voor veel jongeren en ouders moeilijk te begrijpen wat er staat. Toch is dit het stuk waarop jongeren en ouders moeten kunnen terugvallen. In onze adviezen uit zowel 2014 als 2017 over de toenmalige verordeningen stond:

<sup>1</sup> Verordening op de Zorg voor de jeugd Amsterdam 2021. Conceptversie, vrijgegeven voor inspraak door college van B&W op 19 juni 2020

*“De Verordening is complex. Dit maakt het lastig voor ouders om te begrijpen wat er exact bedoeld wordt. Soms kan de toelichting die nu apart is opgenomen beter worden toegevoegd aan de tekst van de Verordening zelf. In algemene zin kan een extra toets op de leesbaarheid van de tekst, liefst door ervaringsdeskundigen, verbeteringen geven.”*

JPA vindt ook nu weer dat de Verordening op een voor ouders en jongeren begrijpelijke manier beschikbaar moet worden gemaakt. Het liefst doordat de ‘echte’ Verordening in begrijpelijke taal geformuleerd wordt. Als dat niet mogelijk is en er voor hen een speciale versie wordt ontwikkeld mag er geen ruimte voor interpretatieverschil zijn, want dan weten ouders en jongeren nog niet waar ze aan toe zijn.

Ouders en jongeren geven daarnaast aan dat het belangrijk is dat informatie zoveel mogelijk op één plek staat en zo makkelijk gevonden kan worden. Toelichting en verduidelijking van de Verordening is nu in de extra stukken ‘Algemene toelichting’ en ‘Artikelsgewijze toelichting’ opgenomen. Wij raden de gemeente aan om dit nog een keer onder de loep te nemen en te bekijken of toelichting en verduidelijking meteen bij het betreffende artikel geplaatst kan worden.

### Inzicht in wet- en regelgeving

Zaken die in andere (landelijke) wetgeving zijn geregeld staan niet in de Verordening benoemd. Er kan niet vanuit worden gegaan dat ouders en jongeren op de hoogte zijn van zaken die elders geregeld zijn en dat zij die ook terug kunnen vinden. Wij raden aan om er tenminste altijd naar te verwijzen en idealiter altijd de kern van de (wettelijke) regelgeving direct bij het betreffende artikel te vermelden. Voor ouders en jongeren is het dan ook duidelijk dat – in tegenstelling tot eerdere jaren - nu de bepalingen rond het pgb in de Verordening zijn opgenomen.

In 2018 heeft een infographic geholpen het jeugdstelsel begrijpelijker te maken.

Een aangepaste versie zou ook nu helpend zijn om de veranderingen in het jeugdhulpstelsel inzichtelijk te maken en de Verordening op de Zorg voor de Jeugd Amsterdam 2021 begrijpelijker.

### Metten = weten

De regelingen zoals beschreven in de Verordening moeten er voor zorgen dat alle kinderen en gezinnen de juiste hulp krijgen. De praktijk blijkt vaak weerbarstiger. Hoe meet en bewaakt de gemeente dat kinderen en gezinnen daadwerkelijk de goede hulp krijgen? En, hoe bewaakt zij de kwaliteit?

Wij raden de gemeente aan om goed te bezien (monitoren, evalueren en indien nodig aanpassen) in hoeverre deze Verordening daadwerkelijk bijdraagt aan het oplossen van een aantal meer overkoepelende en hardnekkige problemen die jongeren en ouders ervaren, zoals bijvoorbeeld:

- ❖ gebrekkige samenwerking tussen instellingen
- ❖ samenhang van hulpverlening op verschillende levensgebieden en domeinen (zoals wonen, dagbesteding en financiën)
- ❖ onduidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is
- ❖ bejegening
- ❖ wachtlijsten en wachttijden
- ❖ dossiervorming/privacy

### Reactie op de artikelen

#### **Algemene voorzieningen**

In de Verordening vinden wij geen informatie terug over onafhankelijke cliëntondersteuning. Terwijl dit recht in de Wmo toch echt is geregeld: *Onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. De*

*cliëntondersteuner biedt dus ondersteuning op een heel breed gebied aan iedereen die daar behoefte aan heeft. (Wmo artikel 1.1.1 lid 1). Jongeren en ouders hebben soms behoefte aan iemand aan hun zijde. Iemand die hen onafhankelijk ondersteunt, bijvoorbeeld bij gesprekken met de gemeente, het OKT, de specialistische jeugdhulp of het onderwijs. Wij raden de gemeente aan om hier meer bekendheid aan te geven.*

#### Artikel 1.1 Begripsbepalingen

De term 'Zorgteam' wordt in de praktijk door verschillende instanties, organisaties, (zorg)medewerkers, schoolmedewerkers en anderen door elkaar gebruikt. Voor ouders en jongeren is niet altijd duidelijk wie er deel uitmaakt van het zorgteam dat bij hen betrokken is/wordt, en wie inzicht mag krijgen in hun dossier. Dit vraagt om actieve en zorgvuldige communicatie naar ouders en jongeren toe, zodat er geen misverstanden ontstaan en privacy en vertrouwelijkheid niet in het geding komen.

#### Artikel 1.2 Doelgroep

JPA zou graag zien dat er in de Verordening aandacht is voor kwetsbare jongeren die van buiten de gemeente op/rond hun 18<sup>e</sup> jaar naar Amsterdam komen. Zij lopen een grote kans tussen wal en schip te raken, vooral als zij niet zijn ingeschreven bij de gemeente noch bij een onderwijsinstelling in Amsterdam.

### **Individuele voorzieningen**

#### Artikel 3.3 Dyslexiezorg

Wij vinden het kwalijk dat de gemeente alleen dyslexiezorg vergoedt bij ernstige enkelvoudige dyslexie. Dyslexie en ADHD gaat bijvoorbeeld vaak samen en ook veel kinderen met ASS hebben dyslexie. Hoe is het voor deze kinderen geregeld?

Tevens maakt JPA zich zorgen over leerlingen die al ouder zijn als dyslexie in beeld komt. Er zijn voorbeelden van leerlingen waarbij dyslexie pas op de middelbare school zichtbaar wordt, bijvoorbeeld door latere instroom in het Nederlandse onderwijssysteem (vluchtelingkinderen) of omdat ze door hoogbegaafdheid de dyslexie lang hebben weten te compenseren door hun uitgebreide woordenschat en goede taalvaardigheden. Deze leerlingen hebben ook recht op dyslexiezorg.

We pleiten voor een uitzonderingsmogelijkheid zodat speciale gevallen niet buiten de boot vallen.

Graag vragen wij ook extra aandacht voor kinderen die hoogbegaafd en dyslectisch zijn. Dat is een vergeten doelgroep. Zij zijn vaak moeilijk te diagnosticeren en er heerst soms het idee dat de hoogbegaafdheid 'het wel compenseert'. Ook deze kinderen hebben recht om zich tot de volle mogelijkheden te ontwikkelen en daarbij goede hulp en ondersteuning te ontvangen.

Ook pleiten wij voor goede afspraken tussen gemeente, de samenwerkingsverbanden en scholen. Afspraken over de taakverdeling van zorg, verantwoordelijkheid en kwaliteit.

#### Artikel 3.4 Overige individuele voorzieningen jeugdhulp

Wij zijn blij met de toevoegingen van lid 2c. De hulp, zorg en ondersteuning voor deze doelgroepen zijn nu duidelijker geregeld.

#### Artikel 3.5 Toegangsproces algemeen

Door de toevoeging van lid 6 wordt de toegang voor jongeren tot hulp makkelijker en met minder administratief werk geregeld.

### Artikel 3.6 Het gesprek en het integraal plan

Wat ouders en jongeren sinds 2018 als het perspectiefplan kennen wordt nu het 'integraal plan'. Om verwarring te voorkomen vragen wij om de status van het integraal plan specifiek en duidelijk te noemen. Graag zien wij dit ook terug in de uitwerking voor de werkwijze voor de Ouder- en Kindteams.

Aanbevelingen rond het opstellen van een perspectiefplan uit ons advies uit 2017 geven wij ook nu mee voor het opstellen van een integraal plan.

Ouders en jongeren gaven toen aan dat zij het belangrijk vinden dat er goed naar hen geluisterd wordt en dat hulpverleners de hulpvraag snappen. Ook het goed en volledig opstellen van het integraal plan is van belang. Daar heb je specifieke kennis en vaardigheden voor nodig en dat kan volgens hen moeilijker als je het naast je andere werkzaamheden moet doen. In 2017 hebben wij geadviseerd om voor het opstellen van een plan medewerkers extra te scholen met bijzondere aandacht voor communicatieve vaardigheden en kennis en kunde van verschillende doelgroepen.

Een jongere zei hierover: *“Het moet iemand zijn die er speciaal voor opgeleid is om mij te snappen en me kan helpen het dan in een plan te zetten. Zonder aannames, veronderstellingen en onafhankelijk van wat mijn ouders willen.”*

Verder geven wij de volgende aandachtspunten mee die voor ouders en jongeren belangrijk zijn:

- ❖ Duidelijkheid over wie het integraal plan gaat tekenen en welke status het ondertekend plan heeft.
- ❖ Duidelijkheid over of alle kinderen/ jongeren bij het plan betrokken worden of dat het leeftijdsafhankelijk is. Zorg dat dit ook voor hen duidelijk is.
- ❖ De wens van de jongere moet altijd vóór de wens van de ouders staan. Zowel in het integraal plan als in het handelen daarnaar.
- ❖ De inhoudelijke samenhang tussen het integraal plan (jeugdhulp) en het ontwikkelperspectiefplan (onderwijs) is onduidelijk. Worden de twee plannen op elkaar afgestemd bij het opstellen en bij de uitvoering ervan? Sluit hulpverlening op elkaar aan? Wij gaan ervan uit dat het doel is om de beleving van het gezin centraal te stellen en niet de beperkingen voortvloeiend uit de schotten tussen onderwijs en jeugdhulp.
- ❖ In 3.6, lid 1c wordt gesteld: wat de mogelijkheden zijn om gebruik te maken van een andere voorziening; Wat wordt met 'andere voorziening' bedoeld?
- ❖ Duidelijkheid over bij wie de verantwoording ligt voor het juist en goed opstellen van het integraal plan.
- ❖ Duidelijkheid bij wie ouders en jongeren moeten zijn als zij ontevreden zijn over het nakomen van afspraken en/of doelen in het integraal plan.

Het Jeugdplatform is in 2017 betrokken geweest bij het (inhoudelijk) vormgeven van het perspectiefplan. Graag worden wij ook betrokken bij het uitwerken van de opzet voor een integraal plan. Verder vragen wij bijzondere aandacht voor het opstellen van een integraal plan voor mensen met een niet zichtbare beperking, mensen die minder talig zijn of door andere redenen baat hebben bij een minder of niet talige vorm van het plan.

### Artikel 3.7 Criteria en afwegingsfactoren bij de toekenning

Wij vinden de toevoeging 'volledig' bij lid 1d waardevol. Graag zien wij voor ouders en jongeren duidelijk vermeld dat soms ook meerdere voorzieningen naast elkaar kunnen bestaan.

### Artikel 3.8 Inhoud en geldigheidsduur van het besluit

Wij zijn blij te zien dat de maximale toekenning van een pgb niet meer één jaar is, maar er naar de individuele situatie, hulpvraag en andere omstandigheden gekeken wordt om tot een toekenningsduur te komen. Het steeds weer opnieuw aanvragen en verlengen werd als zeer belastend ervaren. We gaan ervan uit dat het aanvragen van een verlenging van een pgb minder intensief is dan de eerste aanvraag.

### Artikel 3.9 Toegang dyslexiezorg

Wij vragen aandacht voor kinderen waar pas na de basisschoolleeftijd een dyslexievermoeden ontstaat. Ook voor deze jongeren is de toegang tot diagnostiek en behandeling essentieel om zich verder te kunnen ontwikkelen.

Graag zien wij nog toegelicht hoe het proces verder verloopt, mochten ouders denken dat diagnostiek nodig is, en school niet.

### Artikel 3.11 Het pgb-plan

In lid 2 wordt aangegeven dat het integraal plan door ouders met een pgb-plan aangevuld moet worden. Ervan uitgaande dat het integraal plan de hulpvraag en de benodigde hulp, diagnostiek of iets anders weergeeft achten wij een aanvullend pgb-plan overbodig.

In een integraal plan zijn ook zaken als uitvoerder, duur en doelen opgenomen en hieruit zou ook moeten blijken dat zorg in natura niet passend of wenselijk is. Graag zien wij het integraal plan als breed plan waar de hulpvraag en het verdere handelen ernaar in staan.

### Artikel 3.12 Onderscheid formele en informele zorg

Het uitgangspunt dat formele hulp niet door bloed- of aanverwanten in de 1e of 2e graad van de budgethouder verleend kan worden zien wij anders. Wij vinden dat ouders of andere familieleden wel degelijk formele hulp aan kinderen/jongeren kunnen bieden. Sommige hulpvragen vereisen specifieke kennis en kunde die ouders door bijvoorbeeld opleiding, cursussen of praktijkervaring verworven kunnen hebben. Medische, therapeutische en (ambulante) begeleidingstaken kunnen op een deskundige/ professionele manier door ouders of familieleden geboden worden. Wij achten het van belang deze mogelijkheid ook in de verordening terug te zien. Zo kan passende en adequate zorg voor alle kinderen geboden worden en is maatwerk het uitgangspunt.

### Artikel 3.13 Vaststellen hoogte van persoonsgebonden budget

In dit artikel is voor informele hulp sprake van tarieven voor niet professionele hulp. Dit vinden wij verwarrend. Is een informeel pgb dan wel professioneel of andersom?

Ook sluit professionele hulp niet aan bij artikel 3.14, omdat er van formeel en informeel pgb gesproken wordt en niet van 'professioneel' en 'niet professioneel'.

In lid 2d staat 'als de ondersteuning aan de jeugdige of zijn ouders niet leidt tot overbelasting bij de persoon die deze informele hulp verleent'. Ouders ervaren de hulp aan hun kinderen vaak niet als overbelasting. Taken eromheen worden echter wel als zwaar en belastend ervaren. Juist een pgb kan voor verlichting zorgen en goede mantelouder-ondersteuning kan ontlasting bieden. Ook kan het aan het draaiend houden van een gezin/huishouden bijdragen.

### Artikel 3.14 Verstrekken persoonsgebonden budget formele hulp en informele hulp

Wij waarderen de mogelijkheid dat de persoon die de ondersteuning biedt ook het pgb kan beheren als hiervoor toestemming wordt verleend.

### Artikel 3.16 Bestrijding oneigenlijk gebruik en misbruik

Ouders en jongeren vinden het bestrijden van oneigenlijk gebruik en misbruik van een pgb uitermate belangrijk, maar tegelijkertijd geven zij ook aan het belangrijk te vinden dat er vanuit vertrouwen gewerkt wordt. Veel ouders geven namelijk aan het gevoel te hebben altijd bij voorbaat al als fraudeur gezien te worden, om een pgb te moeten vechten en de inzet van een pgb afgehouden wordt. Vooral een informeel pgb kan therapie, behandeling en ander aanbod ondersteunen. Het kan zeer helpend zijn als een informeel pgb naast andere voorzieningen ingezet wordt.

### **Afstemming met andere voorzieningen**

#### Artikel 4.1 Overgang naar volwassenheid

Wij stellen het toevoegen van een extra artikel m.b.t. de 'Overgang naar volwassenheid' zeer op prijs. Wij zijn blij dat dit punt bijzondere aandacht binnen de gemeente heeft en volgen de ontwikkelingen rond deze doelgroep.

We vinden het belangrijk dat bij de overgang naar volwassenheid niet alleen de geboortedatum telt, maar dat er ook maatwerk plaatsvindt, bijvoorbeeld bij een laag functioneringsniveau van een jongvolwassene. Hier vragen wij extra aandacht voor.

### **Slotbepalingen**

Artikel 7.3 bepaalt de hardheidclausule. In de gesprekken tussen de werkgroepen en de gemeente is over het gebruik maken van de 'hardheidsclausule' gesproken. Momenteel wordt er weinig gebruik van gemaakt en is de regeling niet bij iedereen bekend.

De intentie is uitgesproken om de clausule meer onder de aandacht te brengen en het gebruik ervan te stimuleren mocht er geen andere passende hulp/ondersteuning geboden kunnen worden. Het inzetten van de clausule levert waardevolle informatie op over knelpunten en inzichten waar verbetering (in de verordening, werkwijze, proces en uitvoering) van belang is.

### **Artikelsgewijze toelichting**

#### **Algemene voorzieningen**

#### Artikel 2.2 Ouder- en Kindteams

In lid 1 wordt aangegeven dat de Ouder- en Kindteams onafhankelijk zijn.

In lid 2 staat dat de Ouder- en Kindteams ook zelf jeugdhulp bieden en zo nodig doorverwijzen.

In het derde lid staat dat gekwalificeerde professionals van de Ouder- en Kindteams gemandateerd worden om namens het college besluiten te nemen voor het toekennen (of weigeren) van specialistische en hoogspecialistische jeugdhulp.

Dit verstaan wij niet onder onafhankelijk zijn. Graag zien wij dit anders geformuleerd zodat voor ouders en jongeren duidelijk is welke positie de Ouder- en Kindteams hebben in de uitvoering van directe hulpverlening, verwijzing (en beschikking) naar andere hulpinstanties en het jeugdhulpstelsel.

Graag zien wij ook duidelijk gesteld dat de Ouder- en Kindteams onafhankelijk van school(zorgteam) is. Dit is voor de laagdrempelige benadering voor jongeren en ouders uitermate belangrijk.

## Tot slot

Ruim 5,5 jaar na de transitie van de jeugdhulp ligt deze Verordening er nu. Om die reden stippen wij graag nog even de oorspronkelijke doelen van de Transformatie aan. Wij hopen namelijk dat deze Verordening bij zal dragen aan de Transformatiedoelen, en niet alleen per artikel bekeken wordt. Belangrijke doelen voor de Transformatie waren:

- ❖ *Jongeren en ouders worden in staat gesteld om meer regie te hebben over de eigen zorg*
- ❖ *Een goede overgang van zorg voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar*
- ❖ *Veel laagdrempelig en preventief aanbod*
- ❖ *Tijdige en deskundige jeugdhulp als het nodig is*

Wij raden aan in de verdere uitwerking en omzetting van de verordening ervaringen van ouders, jongeren en professionals in de 'Coronatijd' mee te nemen. Positieve ervaringen kunnen bijdragen aan het nog beter inrichten van zorg en uit missers kunnen voor de toekomst lessen getrokken worden.

Tijdens de werkgroepen kwamen de wachtlijsten als knelpunt naar boven. Omdat dit verband houdt met de verordening willen wij graag nog de wachtlijstproblematiek onder de aandacht brengen. In het verleden hebben wachtlijsten voor akelige situaties gezorgd. Wij vrezen dat ook in toekomst wachtlijsten niet te vermijden zijn. Wij zijn benieuwd wat de gemeente doet om wachtlijsten te voorkomen en welke tussenoplossingen er aan jongeren en ouders geboden gaat worden.

Graag willen wij onze complimenten uitbrengen naar de medewerkers van de gemeente Amsterdam die tijdens de werkgroep bijeenkomsten en adviesgroep vergaderingen van het Jeugdplatform Amsterdam ontzettend hun best hebben gedaan om de taaie materie van de Verordening bespreekbaar te maken voor jongeren en ouders.

Wij vinden het erg fijn dat de gemeente zo veel waarde hecht aan de stem van jongeren en ouders in het jeugdstelstel. We zijn blij dat zowel het Jeugdplatform in de brede zin, als de formele Adviesgroep, zijn opgenomen in de Verordening. Wij blijven graag betrokken als volwaardige gesprekspartner.

JPA heeft in de afgelopen jaren aan de gemeente adviezen uitgebracht over onder meer onafhankelijke cliëntondersteuning voor het domein Jeugd, bejegening in jeugdhulp en passend onderwijs, goede ondersteuning voor mantelouders, Creatieve oplossingen voor de dure jeugdhulp, en meer. Veel van deze adviezen bevatten relevante aanknopingspunten voor de Verordening. JPA raadt de gemeente daarom aan deze adviezen nogmaals te raadplegen. Dat kan via onze website: <https://www.jeugdplatformamsterdam.nl/ervaringsverhalen/adviezen-en-inspraakreacties/>.

Met vriendelijke groet,

Jeugdplatform Amsterdam